

XIV. tom. 2. Constit. 45. incip. *Inter cætera in fin.*

(21. Clerici, ut jam tradidi in hoc art. n. 16. vitare omnino tenentur Comœdias, hastiludia, et alia hujusmodi vana spectacula, qua in opinione eo magis firmor, quia suffulta irrefragabili mente Benedicti XIV. qui in suo admirabili, semperque commendabili, omni rationum pondere, omni Scripturarum, Canonum, et Patrum auctoritate omnique eruditionis cultura suo more referto *Opere de Synodo Diœcesana, lib. 11. cap. 10. n. 11.* absolute asserit, temere nimii rigoris censuram appingi Synodali Statuto, quo Ecclesiastici a choreis, comœdiis, aliisque spectaculis longe abesse jubentur; et *num. 12.* nimis laxam pronunciat doctrinam a me *loco cit.* (in prima editione) subjunctam sub *num. 17.* « Verum si Comœdiæ audiantur ob solam vanam curiositatem, absque probabili periculo lapsus etiamsi res turpes repræsententur, et modus repræsentandi sit turpis, probabilius est, non esse peccatum mortale, cessante scandalo, quod modo videtur cessare, et non esse, quia frequentissimum est Clericos Comœdiis interesse. » Cui propterea ex animo, omni filiali veneratione summas, quas possum gratias rependo, et ob tantum mihi aliisque præstitum documentum, et ob gratam censuram, per quam me insuper absolvit ab alia censura, qua notabar nimie rigiditatis tum in consiliis, tum in exercitio Sacramentalium Confessionum.

Verum, ut de me fatear, quod est, fateri cogor, non ut alios incusem, (quod a me Deus semper avertat) sed dumtaxat, ut me excusem, dicta doctrina non est mea, quamquam alioqui mea, ut phrasi utar S. Joannis Damasceni *Oration. 1. de Virgin. Mariæ Nativit.* recitari solita quotannis lect. 6. in Festo S. Joachim. Hanc enim accepi ab Augustino Barbosa Protonotario Apostolico, Sacræ Congregationis Indicis Consultore, Episcopo Ugentino, et a consiliis D. Philippi IV. Hispaniar. Regis Catholici, qui *lib. 1. Juris Ecclesiastici universi cap. 40. num. 60.* sic præcise habet: « Verum si Comœdiæ audiantur ob solam vanam curiositatem, absque periculo probabili lapsus, etiamsi res turpes repræsententur, et modus repræsentandi sit turpis, ego puto non esse peccatum mortale, cessante scandalo, quod existimo modo non esse, quia frequentissimum est Clericos comœdiis interesse. » Non obstat probatio ex *d. cap. pen. de vita, et honestat. Cleric.* quia secundum Innocent. ibi est sermo tantum de honestate, vel quod verius credo cum Cajetano in *Summ. verb. Clericorum peccata*, ille textus non obligat sub mortali, cessante scandalo, et contemptu. Quare ita resolvunt Fr. Emmanuel. in *Summ. tom. 3. cap. 71. num. 1.* Joannes Salas in *1. 2. tract. 3. disput. 6. sect. 24. n. 165.* Paulus Squillant. *de oblig. Cleric. part. 2. n. 43.* Gallet. in *Margarita cas. conscient. verb. Comœdia*; Sanch. *de Matrimon. lib. 9. disp. 46. num. 41.* Bonacin. *d. tract. qu. 4. punct. 9. n. 22.* Diana *resolut. moral. par. 2. tract. 3. Miscell. resol. 35. et part. 5. tract. 13.*

Miscell. 1. resol. 18. Lezana in *Summ. qq. Regular. c. 10. num. 7.* Illustriss. D. Roder. a Cunha in *comm. ad c. 7. n. 3. diss. 86.* Ego ipse in *collect. ad cap. penult. n. 3.* Hæc ille.

(22. Item a Sanchez *tom. 3. de Matrim. lib. 9. disp. 46. num. 41.* ibi: Ex his inferitur primo, quamvis comœdiis interesse non sit mortale, ubi nec res turpes repræsentantur, nec modus repræsentandi est turpis, vel si hæc concurrant, audiuntur ob solam vanam curiositatem, absque periculo probabili lapsus in aliquod peccatum mortale. At quando turpia repræsentantur, vel modus est turpis, audiunturque ob delectationem ex ipsis turpibus rebus consurgentem, modo exposito *num. 39.* aut cum probabili ruinæ periculo, est lethale, quod ex ibi dictis constat. Quod si roges, an saltem Clerici in Sacris constituti peccent mortaliter, si illis intersint ob illam solam curiositatem? Respondeo, non peccare lethaliter, cessante scandalo, quod hodie cessare credo, cum frequentissimum sit, Clericos illis interesse. Nec obstat prohibitio *cap. Clericis, in 2. de vita, et honestat. Cleric. et cap. Non oportet 2. de consecr. dist. 5. et cap. Præterea dist. 51.* Quia si credimus Innocentio *dict. cap. Clerici num. unico*, est tantum de honestate; vel (quod verius credo) dicendum est cum Cajetano *Summ. verb. Clericorum peccata, ad finem*, non obligare sub mortali, cessantibus scandalo, et contemptu. Sic ille ad literam.

(23. Item a Diana *locis inibi citatis, et tom. 7. coordinat. tract. 5. resol. 26. num. 2.* ibi: « Tamen si audiantur ob solam vanam curiositatem, absque periculo probabili lapsus, etiamsi res turpes repræsententur, et modus repræsentandi sit turpis, ego puto non esse peccatum mortale. » Et ad id citat Bonacin, Squillant, Sanchez, Alphonsus de Mendoza, Joann. Salas, Lorcam, et Azorium. Deinde *num. 3.* subjungit: « Quæ quidem opinio non solum tenenda est quoad sæculares, sed etiam quoad Clericos, non enim peccant mortaliter, cessante scandalo, quod puto non esse, quia frequentissimum est, Clericos comœdiis interesse. » Neque ob id sæculares ad peccatum moventur, nam eodem modo audirent comœdias, licet Clerici abessent, et cum eodem detrimento, si quod patiuntur. Nec obstat prohibitio *cap. Clerici 2. de vita, et honestat. Clericorum* quia secundum Innocentium in *dict. cap. Est tantum de honestate*; vel quod verius credo cum Cajetano in *Summ. verb. Clericorum peccata*, ille textus non obligat sub mortali, cessante scandalo, et contemptu. Deinde contraria consuetudine videtur abrogatum. Et sic hanc opinionem sequuntur Sanchez, Rodriguez, et Salas *ubi supra*, et novissime Paulus Squillante *de obligatione Clericorum part. 2. num. 45.* Martinus Bonacina *de Matrimon. q. 4. punct. 9. n. 22.* et alii. Sic ipse expresse.

(24. Item a Bonacina *tom. 1. de iis, quæ pertinent ad usum Matrimonii, quest. 4. punct. 9. Tertia propositio num. 21.* ibi: Tertio, utrum interesse comœdiis sit pecca-

tum mortale? Nam si comœdiæ turpia repræsentent, est peccatum mortale illis interesse cum delectatione rerum narratarum, vel cum periculo delectationis vel alterius peccati gravis. Non est vero peccatum mortale interesse comœdiis ob solam delectationem in verbis, quæ ob solam vanam curiositatem audiuntur. Ita Sanchez *n. 42.* Filliucius *n. 210. et 212.* et alii communiter. Et *sub num. 22.* subjungit: Si quæras, utrum Clerici, qui assistunt comœdiis, peccent mortaliter? respondetur, secluso scandalo, vel alio periculo peccati, non peccare mortaliter. Ita Sanchez *lib. 9. disput. 46. n. 42.* Filliucius *n. 212.* Verum tamen est, Ecclesiasticos debere ab hujusmodi nugis abstinere; nam prohibitum est illis interesse; *de consecr. dist. 5. cap. Non oportet 2. cap. Clerici 2. de vita, et honestat. Clericorum.* Nihilominus istæ prohibitiones non obligant sub mortali, ut notat Sanchez cum Cajetano. Hæc ille præcisus verbis.

(25. Item a Busembaum *lib. 3. part. 1. c. 2. dub. 1. num. 8.* ubi sic præcise tradit: Verba turpia, lectio obscenorum, spectatio comœdiarum turpium, cantiones inhonestæ, gestus, litteræ, et dona amatoria, si tamen fiant ex curiositate, vel vano solatio, non sunt mortalia; secus tamen si fiant, vel animo inhonesto, sive venereo, vel cum periculo ruinæ spiritualis sui vel aliorum.

(26. Item a Gobat. *tom. 2. tract. 5. cap. 23. n. 198. et 199.* ibi: Si vero illæ turpes cantilenæ ideo solum canantur, quia delectant, vel ut delectent, et sic hilariter transeunt, vel transeant, non sunt ut sic peccata mortalia, sed tantum venialia, valde periculosa, inquit Cajetanus *loc. citato* (nempe *2. 2. q. 148. art. 6.* recte id probans, tum ex Scriptura, tum ex Patribus, tum ratione, ut ipsum legenti patet). Et generaliter locutio de rebus turpibus facta solum ob voluptatem, quæ præcise oritur ex ipsa narratione, absque interiore intentione ipsarum rerum (addo, aut voluptatis venereæ) non excedit veniale. Filliucius *tract. 30. n. 209.* Unde non peccant mortaliter, qui turpes cantilenas audiunt præcise ob delectationem, quam adfert prolatio illorum verborum, aut ex levitate, aut ex curiositate; Filliucius *loc. cit. num. 219.* Ita ipse expresse.

(27. Consimiliter tradit Augustinus de Gabrielis Lector Capuccinus in Theologia Morali novissime impressa Pisauri 1747. *t. 3. tract. 11. q. 3. num. 492.* ubi sic præcise concludit: Dico ergo primo: Audiens cum delectatione carmina turpia mortaliter peccat; si vero ea audit absque prava intentione, ac sine ullo lapsus periculo, venialiter... Probatur secunda pars. Qui audit turpia sine prava intentione, et periculo lapsus, solum indecenter se gerit, sed hæc indecentia non est tanti momenti, quod per eam Deus velit damnare audientem; ergo solum venialiter peccabit. Dico secundo, interesse comœdiis obscenis, et spectaculis turpibus, plerumque ob periculum labendi in aliquam delectationem turpem, est peccatum mortale. Si absit hoc periculum, veniale... Probatur

secunda pars. Ubi abest prorsus hoc periculum, interesse spectaculis, est mera curiositas contra verecundiam, sed hæc curiositas nequit dici mortalis, ergo, etc.

(28. Idem docet Clericatus, *dec. Sacram. tom. 3. c. 73. n. 23.* ubi sic expresse habet: Quær. An verba turpia, lectio obscenorum, spectatio comœdiarum turpium, cantiones inhonestæ, litteræ, aut dona amatoria sint peccata mortalia? Respond. cum distinctione, si fiant ex sola curiositate, sine periculo pollutionis, aut consensus in Veneream, sunt venialia; secus vero censentur mortalia.

(29. Nec desunt alii, ultra inibi allegatos, brevitate gratia missi, qui in eandem, et eruditius compertum, consentiunt, præsertim in hypothesi, ubi concurrant quatuor illæ conditiones, restrictiones, seu modificationes, quibus limitata adest dicta propositio, nempe: « comœdiæ audiantur ob solam vanam curiositatem, absque probabili periculo lapsus, cesset scandalum, et frequentissimum sit Clericos comœdiis interesse, » quibus conditionibus non concurrentibus, habetur pro non posita propositio, cum conditionalia nihil ponant in esse, nisi purificatis conditionibus, *arg. §. Sub conditione 4. instit. de verborum obligationib. L. Hoc jure utimur 8. et ibi addit. margin. ff. de verbor. obligationib. L. Quia autem 6. §. final. ff. Si quis omnia causa testament. L. unica §. Si autem Cod. de caducitatibus tollendis cap. 1. §. final. de sponsalib. in 6. Clement. 1. de concession. præbend.* Suspenditur enim eorum valor usque ad eventum conditionum; *L. Legata sub conditione 41. ff. de condit. et demonstrationib. Cap. Si vero pro te, et ibi Glossa si ad id. de Rescript. in 6. cap. 1. §. final. de sponsalib. in 6. Clement. 1. de concession. præbend. cum similibus.*

(30. Ad quorum sequelam movebar potissimum ex iis, quæ tradit S. Thomas *quodlib. 9. q. 7. artic. 15. in corp. ibi*: « Respondeo dicendum, quod omnis quæstio, in qua de peccato mortali quæritur, nisi expresse veritas habeatur, periculose determinatur. » Quod et confirmat *1. 2. q. 107. art. 4. in corp.* provida hac sua, et S. Augustini *epistol. 119. cap. 19. circa fin. tom. 1.* monitione: In iis, quæ ex institutione Sanctorum superaddita sunt præceptis Christi, et Apostolorum, esse moderationem attendendam, ne conversatio fidelium onerosa reddatur. Et ex dicto Aragonii in *2. 2. quest. 83. artic. 12. in titulo 30. conclus. 3.* ibi: « Certe videtur durum, et a Christiana Charitate alienum, mittere aliquem in Infernum, et dicere, quod peccet mortaliter sine evidenti, et certa ratione. » Unde et Gobat *tom. 1. tract. 3. casu 21. num. 702 et 703.* habet: « Mihi displicet asseri aliquid esse peccatum etiam veniale, et consequenter extare aliquod præceptum, quando non habetur sufficiens fundamentum. Et longe magis horreo, noxam lethalem asserere, nisi vel clara ratio, vel auctoritas irrefra-

gabilis cogat. » Quod similiter asserit *tr. 5. casu 23. n. 723. in fn.*

(31. Sed quidquid de illis, prævio recessu a sequela ipsorum, quod scripsi *loc. cit. n. 17 et 18.* (prioris edition.) expunctum penitus volo, et sistendum edico tantummodo in scriptis inibi *n. 16, 19, 20 et 21.* captivans omnimode intellectum in obsequium tantæ Lambertinianæ Pontificiæ opinionis, malens ipsum præ cæteris aliis in omnibus, et per omnia sequi, uti et in istis secutus fuisset, et nedum scripto, sed nec animo contraria ei ausus fuisset, si dum ea scriberem præ manibus habuissem suas mirabiles Notificationes, eruditissimum dictum Opus de Synodo Diocesana, et prope divinum suum Bullarium firmiter mecum reputans, inoffenso posse pede procedere, si tantum Doctorem, tantumque Pontificem, ac peculiarissimum meum Benefactorem (utpote ab ipso Summis Apostolicis Gratiis cumulatus) pro Duce, pro Magistro, et Canone habendum censuerim. Et oh! faxit Deus, ut nedum ego, sed et omnes pari animo, submissione, et veneratione tantum cœlitus datum sanioris Doctrinæ Instructorem, firmioris Juris Conditorum ac summe vigilem Ecclesiæ Catholicæ Moderatorem plane sequantur, et imitentur.

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(32. Tria *titul. Decretal. de cohabit. Clericor. etc.* prohibentur Clericis: 1. Consortium cum fœminis, quas olim vocabant Sorores, Agapetas, aut extraneas mulieres; 2. Conversatio suspecta cum mulieribus, et quod caput rei est; 3. Concubinatus.

(33. Prohibitio consortii Clericorum cum Agapetis continetur *cap. 1. dicto tit. Eas Justell. ad cap. 3. Concil. Nicæn.* describit: « Erant neque Uxores, neque Concubinæ; sed tertii ejusdem generis Mulieres, quas secum Clerici non sobolis, nec libidinis gratia, sed pietatis studio aut certe prætextu fovebant (1). »

(34. Interdicta præterea est Clericis omnis suspecta conversatio cum mulieribus extradomum, quod variis Conciliorum Canonibus exornat Claudius Espenæus *lib. 6. de Continent. cap. 12.* « Nemo (ait Symmachus Papa in *cap. 2. dist. 81.*) enim recte Personam majoris suscipit, nisi qui actibus suis errata condemnat, et amorem innocentie conversatione demonstrat. » (35. Cæterum hoc intelligendum de conversatione frequentiori, et ex aliis causis suspecta, quod ex moribus Clerici, tum vita anteacta mulieris, æstimandum.

(36. De variis prohibitionibus Concubinatus Clericis factis consule Bohemer. *in decretal. lib. 3. tit. 2. ser. per tot.* (37. Hic vero omittendum non est, Episcopos adversus Clericos concubinarios procedere de-

(1) Vide, si libet, Ludovicii Antonii Muratori Dissertationem de Synisactis, et Agapetis in *Mantissa Dissertat. ad Part. III disciplinæ Populi Dei* Claudii Fleury. Confer Prosperi Cardinalis Lambertini *Institution. 82. et 83.* in quibus agitur de Parochis, et

bere servato ordine præscripto a Conc. Trid. *sess. 22. c. 6. et sess. 25. cap. 14. de reformat.* (38. quo, ut monet clariss. P. Girald. in *Elench. Decretal. ampliata Sacri Concilii Tridentino Elench. 3. lib. 3. tit. 2. ampliata,* et respective moderata fuit Decretalis in *cap. 2. de cohabit. Clericor.* infligens Clerico in sacris suspecto de fornicatione cum quacumque fœmina pœnam excommunicationis latæ sententiæ post trinam monitionem. Ordo autem hic sequens est.

(39. Monendi in primis et quidem monitione speciali in personam sunt, etiamsi notorii sint. (40. Quare non sufficit generalis per edictum, aut in Synodo facta. (41. I. Licet alias hæc trinæ monitionis vim habeat. II. Si ita moniti non abstinerint ipso facto, privandisunt parte tertia fructuum quorumcumque, et pensionum, quæ Fabricæ Ecclesiæ, aut alicui Loco Pio arbitrio Episcopi applicatur. (42. III. Si perseveraverint in eodem delicto cum eadem, vel alia fœmina, nec paruerint secundæ monitioni, eo ipso amittunt fructus omnes Locis Pii applicandos, et insuper ab administratione suorum Beneficiorum, quandiu Ordinario videbitur, debent suspendi. (43. IV. Si ita suspensi nihilominus non abstineant, privandi sunt perpetuo beneficiis, pensionibus, et officiis Ecclesiasticis quibuscumque, ac inhabiles ad ea in posterum assequenda debent declarari. (44. V. Si etiam ita puniti non respiciant, excommunicationis gladio sunt plectendi. Rota in *Placen. Parochiæ 9. Decembr. 1743. § 9. cor. bon. mem. Lan. et in confirmatoria 15. Jun. 1744. § 8. cor. cl. mem. Millin.*

(45. Simplex vero Clericus concubinarius, vel fornicarius punitur pœna carceris, vel suspensionis ab Ordine, ac inhabilitatis ad beneficia obtinenda, ut pariter monet P. Girald. ubi supra.

(46. Nomine vero Clericorum, concubinariorum, contra quos ita procedere potest, et debet Episcopus, intellige eos, qui concubinam, vel domi suæ, vel etiam extra illam alibi instar uxoris continue retinent. Cæterum Clerici, qui simplicem incontinentiam commiserint, non possunt ita plecti; ut tradunt DD. in *titul. decretal. de cohabit. Clericor. Zypæus n. 6. Pirhing. n. 14. Schmalzgrueb. n. 9.*

ADDITIONES EX EDITIONE BARBIELLINIANA.

(47. Concilium Nicænum vetuit cohabitare Clericos cum mulieribus subintroductis. Sunt autem Mulieres subintroductæ Latinis, quæ Græcis *συνηστου.* Ex versionibus Concilii Nicæni patet, Mulieres subintroductas, esse Mulieres extraneas. Prohibitionem hanc Concilii Nicæni confirmarunt alia Concilia.

(48. Plures sane quæstiones proponit, at-

Sacerdotibus, qui habitant cum mulieribus, vel sanguineis, et recensentur rationes, quibus abutuntur et Viri Ecclesiastici, et Mulieres, quæ ipsis inserviunt. (*Edit. Barbiell.*)

que resolvit Cornelius Sa *judicii œcumenici par. 3.* de hac cohabitatione Clericorum cum Mulieribus extraneis.

(49. Solum hic nos duas exscribemus, nimirum quæstionem decimam nonam et quæstionem vigesimam primam. Quæstio decima nona ita concepta est, an omnes extraneæ senes sint Clericis permissæ. Respondeo, debent esse minime suspectæ de vita antea. Et cum servitutum partiti simus in primam a quinquagesimo anno, quæ est viridis, et cruda usque ad 60 annum, in mediam usque 70 annum, et in curvam atque decrepitam a 70, usque ad finem vitæ, dic Clericis nullo modo permissas extraneas senes nondum sexagenarias. Primo quia minores sunt adhuc crudæ virides, et robustæ. Et porro fœdus illud naturæ nec dum initum, vel percussum. Secundo quia supradicti Auctores qui senes permittunt, requirunt multum antiquas, seu vetulas, idest quasi victas, et cariosas, juniores autem sexaginta annis non possunt dici multum antiquæ vel vetulæ. Tertio quia minores 60 annis non excusantur a jejuniis, etc., quarto supra monstratum est ex Julio Claro sexagenarios et ultra tamquam adhuc robustos, et fortes Judicium sententiæ tormentis subijci; ex quibus omnibus elicimus, quod intendimus omnium calculo fœminas senes minores sexaginta annis generaliter esse non victas, sed vegetas, et porro virere, vigere, et robustas esse, et consequenter Clericis periculosas. Alia aifert argumenta Auctor hic ad probandum, quod intendit, et argumenta contraria solvit. Eum consule ubi res postulet.

(50. Transeo ad quæstionem vigesimam primam, cujus tenor est.—An extraneæ mulieres deformes possint Clericis ancillari? Respondeo illas deformitatis titulo nullo jure, vel autore permitti. S. Cyprianus *de singularitate Clericorum* prope finem illas vetat. « Nulla despecta ad domesticum obsequium est suscipienda, *inquit,* quia cupidini nulla deformitas, nulla despectio fastidio vel vilis existit, quia Diabolus pingens speciosum efficit quidquid fœdum vel horridum fuerit. » Memini me nuper ex ore cujusdam Illustrissimi Archiepiscopi audivisse, Martum Uxor pulcherrimæ consuetudinem habuisse cum turpissima Ancilla. Et experientia magistra novimus, ob deformitatem, modo corpore, et mente sanæ sint, nullas a matrimonio repudiari, sed omnes suos respective reperire consortes Conjugii, et tritum apud Belgas nullam ollam tam obliquam, quin reperiat ei suum congruum, et proportionatum coperculum.

Alias quæstiones, ne nimius sim lege apud ipsum Autorem.

(51. Alia ad rem. Vid. in verb. *Comœdia* per tot.

(1) Canonica disciplina ab ipso prope sui exordio, et deinceps semper succedentibus annis Clericis suis interdixit lusus alearum, aut hujusmodi ludis interesse, iisque spectatores sese præbere. Hoc satis

ARTICULUS V.

Clericus quoad ludos, cauponas, vel tabernas, crapulam et ebrietatem.

(1. Clericis est severissime prohibitus alearum, seu taxillorum ludus, et maxime ille ludus, qui magis fortuna, quam arte, vel industria ludentium regitur; ut habetur expresse *ex Can. 41 et 42 Apostolorum,* ubi in transgressores, nisi desistant, statuitur pœna depositionis, aut excommunicationis, ibi: « Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, qui vel aleæ, vel ebrietatibus indulget, vel desinito, vel deponitur. Subdiaconus, aut Cantor, aut Lector, qui consimilia facit, vel desinito, vel a Communionem sejunctor. » Concordat *c. Episcopus 1. dist. 35.* ibi: « Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus aleæ, aut ebrietati deserviens, aut desinat, aut certe damnetur. Subdiaconus, aut Lector, aut Cantor similia faciens: aut desinat, aut communionem privetur; » *c. Clerici Officia 15. de vita, et honest. Cler. desumptum ex Conc. Generali Later. celeb. sub Innoc. III. ibi: Clerici . . . ad aleas, vel taxillos non ludant, nec hujusmodi ludis intersint;* Conc. Trid. *sess. 22. c. 1 de ref.* ubi renovat antiquas prohibitiones, quas Ecclesia circa hoc Clericis statuit, et præcipit, ut adhuc severius puniantur, si necesse fuerit, illi qui reperiuntur his prohibitionibus non paruisse, ibi: « Statuit Sancta Synodus, ut quæ alias a Summis Pontificibus, et a Sacris Conciliis de Cler. vita, et honestate . . . aleis, lusibus . . . copiose, ac salubriter sancita fuerunt, eadem in posterum, iisdem pœnis, vel majoribus, arbitrio Ordinarii imponendis, observentur. » Concilium Burdigal. celebratum 1583, ludum sic Clericis interdicit: « Ab alea, tesseris, Chartis, et quovis alio vetito, et indecoro ludo tum privatim, tum publice penitus abstineant. » Concil. Senonense celeb. 1528. *Can. 15.* sic præcipit: « A ludo alearum, aliisque, qui a sorte pendent, abstineant, neque ludentium fautores, spectatores, aut testes existant. Conc. Mediolan. I, par. 2, tit. de armis, ludis, etc., ubi S. Carolus sic statuit: Nec solum ludere vetamus, sed eos ludorum spectatores esse nolumus, aut quemquam ludentem in ædibus suis permittere. » (2. Immo non solum Legibus Ecclesiasticis et Canonicis est ludus prohibitus Clericis, sed etiam Legibus Cæsareis, et Civilibus, ut expresse habetur in *Authent. Interdicimus Cod. de Episcopis, et Clericis,* ibi: « Interdicimus Sanctissimis Episcopis, et Presbyteris, Diaconis, et Lectoribus, et omnibus aliis cujuslibet ordinis venerabilis Collegii ad tabulas ludere, aut aliis ludentibus participes esse, aut inspectores fieri Si quis autem ex his in hoc deliquerit, jubemus hunc tribus annis a venerabili Ministerio prohiberi, et in Monasterium redigi (1). »

aperte evincit Cl. Auctor noster productis ex omni ætate Ecclesiasticis sanctionibus. Legi etiam poterit hæc de re Natalis Alexand. in *de Sacram. Ordinibus Lib. II. cap. 5. de vita, et Honest. Cleric. Regul. 4.*